

İZMİR TABİP ODASI
İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞYERİ HEKİMLİĞİ KOMİSYONU

ÜLKEMİZDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALANINDA
İLK YILINDA OSGB GERÇEKLERİ

OSGB LERİN HAKİMİYETİ
OSGB LER VE İŞYERLERİ
OSGB LER VE İSİG HİZMETLERİ
OSGB'LERDE EMEK SÖMÜRÜSÜ
DEVLETİN OSGB LERİ
OSGB LERİN GELECEĞİ

EK: OSGB LERİN SINIFLANDIRILMASI

ÜLKEMİZDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALANINDA

İLK YILINDA OSGB GERÇEKLERİ

Ülkemizde büyük umutlarla çıkarılan İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasının birçok maddesi 2013 başında yürürlüğe girdi ve 2014 e girdiğimiz bu günlerde bu yasanın en önemli unsurlarından biri olan OSGB'lerin 1 yıllık deneyimlerini tüm çıplaklığı ile kamuoyu ile paylaşmaya başlıyoruz.

OSGB (Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi) adı verilen dışarıdan hizmet satın alınması modeli aslında daha önce çıkarılan torba yasalarla ülkemizde kısıtlı olarak denenmeye başlamıştı ancak İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasının yürürlüğe girmesi ile son bir yılda OSGB lerde adeta patlama yaşandı.

Son bir yılda yaşanan OSGB gerçekleri;

A) OSGB LERİN HAKİMİYETİ

- 1. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİ RANT ALANI HALİNE GETİRDİLER:** İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için ciddi çalışmalar yapılması gereken alanı; yeni İSİG yasanın getirdiği rüzgar ile kısa zamanda büyük paralar kazanmayı amaçlayan şirketler hiç bir kural tanımayan ticari savaş alanı haline getirdiler.
- 2. HİÇBİR SEKTÖRDE GÖRÜLMEMEYEN ÖLÇÜDE MANTAR GİBİ ÇOĞALDILAR:** Yeni İSİG yasası ve Çalışma bakanlığının her türlü kolaylığı göstermesi ile kısa zamanda büyük bir ivme ile çok sayıda OSGB kuruldu. Son sayılara göre 1037 adet OSGB kuruldu;
 - Ankara'da 108 adet şirket kuruldu
 - İstanbul'da 270 adet şirket kuruldu
 - İzmir'de 63 adet şirket kuruldu
 - Kocaeli'nde 58 adet şirket kuruldu
- 3. İŞ DÜNYASINI BÜYÜK PARA CEZALARI İLE KORKUTTULAR:** Yeni İSİG yasanın getirdiği astronomik ölçüde yüksek para cezaları ile işverenler tedirgin edildi. Bu para cezalarından kurtulmanın tek yolunun OSGB lerden hizmet alınması olduğu propagandası aylarca yapıldı. Bu propagandaya bazı medya organları ve yazarları da bilmeden alet oldu.
- 4. ETİK ÇALIŞMAYAN- KIRMIZI OSGB LER PİYASAYA HAKİM OLDU:** Kısa zamanda çok sayıda OSGB kurulması nedeniyle OSGBlerin çoğunluğu şirketleri ele geçirmek için etik olmayan davranışlar içine girdiler. Kırmızı OSGB denen bu şirketler piyasanın % 70 ine hakim duruma geldiler. (Bakınız ekte- Kırmızı OSGB nedir? - Yeşil OSGB nedir ?)
- 5. İSİG ÇALIŞANI KIYIMI YAŞATTILAR- YÜZLERCE İSİG ÇALIŞANI İŞTEN ATILDI:** Yeni İSİG yasası işyerlerinin kendi bünyesinde işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalışmasına olanak verdiği halde Kırmızı OSGBlerin menfi

propagandaları, agresif fiyat politikaları yüzünden işyerleri bünyelerinde çalıştırdığı hekimleri ve uzmanları işten çıkarıp OSGBlerden hizmet almaya başladılar. İşten çıkarılanların tam sayılarını tespit etmek mümkün olmamakla birlikte bine yakın olduğu tahmin ediliyor.

6. **ZİNCİR OSGB LER OSGB SAVAŞLARI BAŞLATTI:** OSGB lerin birçok şehirde şube açmaya başlaması ile büyük sermaye grupları, hastane zincirleri de bu alana girmeye başladılar. Alana düzen getirmesi beklenirken bu zincirlerin şubeleri ne yazık ki etik kaygıdan uzak kırmızı OSGB lerin en başta gelenleri olmaya başladı. OSGB ler arası savaş daha geniş cephelere yayıldı. Fiyatlar ve kalite daha da düştü.

B) OSGB LER VE İŞYERLERİ

1. **EN UCUZA BİZ YAPARIZ YÖNTEMİ İLE UCUZCU İŞYERLERİ ELE GEÇİRİLDİ:** İş sağlığı ve güvenliği gibi yaşamsal öneme sahip bir alanda ucuzcu işyerleri denen işyerlerine yazık ki en ucuza teklif veren kırmızı OSGB ler tarafından ele geçirildi. Hiçbir etik kaygı duymayan kırmızı OSGBler bünyelerinde hekim ve uzman çalıştıran işyerlerine inanılmaz ucuz teklifler vererek yüzlerce ISIG personelinin işten atılmasına neden oldular.
 - Çalışan başına 5 TL ye işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı hizmeti (10 kişi çalışan işyerine 50 TL) teklifine kadar fiyatları indirdiler
2. **ÜLKEMİZİN BÜYÜK KURUMSAL FİRMALARI KIRMIZI OSGBLERE KANMADILAR:** Ülkemizin büyük kurumsal firmaları, ISIG yasasını bilinçli şekilde yorumlayıp kendi bünyelerinde ISGB (İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri) kurdular. Kendi personeli olan işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırmaya devam ediyorlar. Dışardan taşıma suyla değirmen taşı döndürmeye uğraşmıyorlar. Yani dışardan hizmet almıyorlar. Kısacası kırmızı OSGB lere kanmadılar.
3. **BİLİNÇLİ İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ NEDEN OSGBLERİ BENİMSEMİYOR ?:** Bilinçli insan kaynakları/personel bölümleri işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanını bünyesinde çalıştırmanın maliyetlerini çok açıdan çalışarak iyi analiz ederler. Dışardan hizmet alımının maliyetinin ucuz olması bir cazibe unsuru değildir. Hizmetin niteliği, ayrılan zaman, şirket bilgilerinin dışarda bir şirkete gitmesi gibi sayısız birçok veri ayrıntılı işlenip karar verildiğinde OSGB lerin tercih edilmesi mümkün değildir. Nitekim bu konuda birçok deneyimli insan kaynakları uzmanları bu konuda olumsuz görüş belirtmektedir.

C) OSGB LER VE İSİG HİZMETLERİ:

- 1. OSGBLER ARTMASINA RAĞMEN ÜLKEMİZDE İŞ KAZALARI AZALMIYOR:**OSGBlerin sayılarının mantar gibi artmasına rağmen ülkemizde iş kazaları hala azalmıyor. Çalışma Bakanlığı OSGB lerin hizmet verdiği işyerlerinde iş kazaları azaldı mı- arttı mı hiçbir bilgi vermiyor. Bu konuda açıklama merakla bekleniyor. Ancak çok ucuza hizmet kalitesiz İSİG hizmetini beraberinde getirdiği için iş kazalarının azalması ne yazık ki bir hayal.
- 2. OSGBLER ARTMASINA RAĞMEN ÜLKEMİZDE MESLEK HASTALIKLARI TESPİTİ HALA YOK:** OSGBlerin sayılarının mantar gibi artmasına rağmen ülkemizde meslek hastalıkları tespiti halen yok. Büyük umutlar bağlanan OSGB şirketlerinin meslek hastalıkları konusunda ne gibi olumlu çalışmalar yaptığı bilinmiyor. Ancak bu konudaki bir gösterge olan meslek hastalığı tespiti halen sıfır.
- 3. OSGBLER İŞ KAZASIZ BÜYÜK ŞİRKETLERE ODAKLANIYOR:** Ülkemizde iş kazalarının % 80'i 50 nin altında işçi çalıştıran işyerlerinde gerçekleşiyor. Ne yazık ki OSGB lerin bu şirketleri alıp iş kazalarını azaltalım kaygısı yok. Kırmızı OSGBler zaten iş kazalarının az olduğu -büyük şirketlerin peşindeler. Nedeni de bu büyük işyerlerine hizmet vermek daha kazançlı. Kim uğraşır küçük şirketlerle- riskli şirketlerle. Kim uğraşır küçük şirketlerde iş kazalarını azaltmakla ?
- 4. OSGB LERİN PART- TIME/ PIRT-TİME İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMETİ:** Kırmızı OSGB ler yeni yasa ve yönetmeliklerin izin verdiği inanılmaz kısa çalışma süreleri sayesinde işyerlerine sadece şöyle bir uğruyorlar. Bünyesinde işyeri hekimi- iş güvenliği uzmanı çalıştıran işyerleri süreler açısından daha rahatlar. Ancak OSGB ler dakikalarla ölçülen zamanlarda işyerlerine ayda bir veya 15 günde bir uğruyorlar. Bu durumdan işyeleri de şikayetçi.
 - çalışan başına 4 dakika/ ayda (Az tehlikeli işyerlerinde)
 - çalışan başına 6 dakika/ ayda (Tehlikeli işyerlerinde)
 - çalışan başına 8 dakika/ ayda (Çok tehlikeli işyerlerinde)
- 5. OSGB LERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMETLERİNİN NİTELİĞİ:** Kırmızı OSGBler ucuza teklifler vererek aldıkları çok sayıda işyerine az sayıda ISIG çalışanı ile yetismeye çalışarak iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin niteliğini düşürmektedirler;
 - Copy -paste risk analizi yapmak (kopya)
 - Görmeden gitmeden risk analizi yapmak
 - Görmeden acil durum planları hazırlama
 - Toplanmış gibi gösterilen ISIG kurulları
 - 4 dakikada işe giriş muayeneleri
 - Yapılmış gösterilen periyodik muayeneler

- İş kazalarının saklanması
 - Olmayan eğitimlerin kayıtları
6. **BAKANLIĞIN OSGB DENETLEMELERİ YETERSİZ:** Çalışma Bakanlığı OSGB denetimlerini yasa ve yönetmeliklerdeki maddelere göre yapmaya çalışıyor. Ancak sayısı bini geçen OSGBlerin yeterli denetlenebildiğini söylemek güç. Örneğin: bakanlık tarafından yetki belgesi geçerliliği iptal edilmiş OSGB sayısı sadece 12 dir. Ayrıca;
- OSGBlere etkin vergi denetimleri gerekiyor
 - OSGBlerin acilen iş teftiş kurulu planlı denetimlerine sektör olarak alınması gerekiyor
 - OSGBlerin ticari faaliyetlerinin etik denetimi gerekiyor
 - OSGB de çalışan personelin ücret, sosyal haklar açısından denetimi gerekiyor
 - OSGB lerde çalışan hekim ve uzmanların mesleki denetimi için meslek odalarına isim listelerinin bildirilmesi gerekiyor

D) OSGB'LERDE EMEK SÖMÜRÜSÜ

1. **UCUZA HEKİM- İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI ÇALIŞTIRMA:** Kırmızı OSGB lerde yaygın olan emek sömürsünde sistemin işlemesi için çok ucuza işyerlerini alan OSGB ler bu nedenle İSİG çalışanlarına çok ücret ödemiyor. Genelde emekli hekimler, işsiz hekimler seçiliyor. İş güvenliği uzmanlarından yeni belge almış ve alanda iş bulamamış olanlar çaresiz olarak bu OSGB lerde çalışmak zorunda kalıyorlar.
2. **SINAVA GİR- UZMAN OL -OSGB YE İŞ GÜCÜ OL:** Çalışma bakanlığı sınavlarla iş güvenliği uzmanı sayısını arttırdı ancak iş güvenliği uzmanlarının bireysel çalışma olanakları OSGB ler nedeniyle çok azaldı. Bu nedenle OSGB lere hazır ucuza iş gücü haline geldiler.
3. **ÇALIŞMA SÜRESİ- SAAT SATIŞLARI:** Yetki alan işyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının çalışma sürelerine göre Çalışma Bakanlığı ISG- Katip programından işyerleri için yetki veriliyor. Bu süreler özellikle kırmızı OSGB ler tarafından çalıştırdıkları işyeri hekimleri ve iş güvenlikleri uzmanlarının 35- 40 hatta daha fazla işyerlerine yetki alınması için kullanılıyor. Bazı ISIG personelinin bundan haberi bile olmuyor.
4. **AYNI YERDE ÇALIŞIRKEN DÜŞÜK ÜCRETE OSGB NİN PERSONELİ HALİNE GETİRİLME:** Alanda çok sık yaşanan bu olay kırmızı OSGBlerin alışılmış bir faaliyeti haline geldi. Bir şirketin kendi çalışanı olarak çalışan işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanına o şirketi ele geçiren OSGB tarafından aynı işyerinde 1/3 ücrete çalışmaya devam etmesi için teklif yapılıyor. Ya işsiz kalıyor veya çaresizce bu teklif kabul ediliyor.

E) DEVLETİN OSGB LERİ

- SAĞLIK BAKANLIĞININ OSGBLERİ: TSM LER ŞİRKETLEŞİYOR:** TSM (Toplum Sağlığı Merkezler) onlarca görevleri ve iş yükleri olmasına rağmen- bu devlet kurumları şirkeştirilip rant alanına sokulmak isteniyor. Zaten şu anda çok sayıda TSM bunu yetersiz de olsa yapmaya başladılar. Burada çalışan hekimler gönülsüz de olsa işyeri hekimi yapıp işyerlerine gönderiliyor. ISIG hizmetleri ücretleri de döner sermayeye alınıyor. Hatta TSM ler bu konuda ücret tarifesi dahi yayınladılar.
 - Toplam 40 TSM (Toplum Sağlığı Merkezi) OSGB yetkisi aldı
 - Ankara’da 4 TSM OSGB yetkisi aldı
 - İstanbul’da 1 TSM OSGB yetkisi aldı
 - İzmir’de 2TSM OSGB yetkisi aldı
- ÜNİVERSİTE OSGBLERİ DE BAŞLIYOR:** Üniversitelerin tıp fakültelerine bağlı OSGB şirketleri kurulup bu rant alanına sokulmak isteniyor. Denizli’de Pamukkale Üniversitesi resmi olarak OSGB kurdu.

F) OSGB LERİN GELECEĞİ:

- OSGB SAYILARINDAKİ ARTIŞ GİDEREK AZALACAK:** OSGB sayısı çok hızlı bir şekilde arttı ancak kırmızı OSGB lerin ve zincir OSGBlerin piyasaya hakim olması nedeniyle rekabet giderek zorlaşacak ve OSGB lerde kapanmalar giderek artış gösterecek. Son dönemde 19 OSGB kapandı.
- ÇALIŞMA BAKANLIĞI OSGB LERDEN RAHATSIZ OLMAYA BAŞLADI:**Çalışma bakanlığı kanatları altında büyüttüğü OSGB ler konusunda rahatsız olmaya çoktan başladı. Bakanlık içindeki OSGB lobisine rağmen Kırmızı OSGB lerin etik dışı davranışları, niteliksiz İSİG hizmetleri ve piyasanın bu şirketlerle dolması nedeniyle zamanla bir düzenleme getirmesi sürpriz olmaz. Ancak bu düzenleme de OSGB lerin pek hayrına olmayacak.
- İŞYERLERİ KENDİ BÜNYESİNDE HEKİM VE UZMAN İLE ÇALIŞMA ARAYIŞINA GİRECEK:** Kırmızı OSGBlerden dili yanan, niteliksiz İSİG hizmetlerinin deneyimini yaşayan işyerleri tekrar kendi bünyesinde işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırma yoluna gideceklerdir, nitekim bunun belirtileri ülkemizde bazı büyük şirketlerde hiçde nadir olmayarak yaşanmaya başladı.
- DERSANELER VE OSGBLERİN KADERİ AYNI OLABİLİR:** Eğitimin okul dışında dışardan satın alınması modeli olan dersaneler modeli ile İSİG hizmetinin işyeri dışından dışardan satın alınması modeli olan OSGB modelinin birçok dinamiğinin birbirine benzemesi ve açıklaması zor olan bazı siyasi dinamikleri nedeniyle kaderlerinin aynı olması da bir ihtimal.

EK: OSGB LERİN SINIFLANDIRILMASI

OSGBLERDE İYİYİ KÖTÜYÜ BİRBİRİNDEN AYIRMAK ŞARTTIR

YEŞİL OSGB LER

- Etik Çalışan
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinde Nitelikli hizmet sunan
- İşyeri Hekimi Emeğini Veren
- İş Güvenliği Uzmanı emeğini veren
- İşvereni Doğru Bilgilendiren

YEŞİL IŞIK: GEÇ

KIRMIZI OSGB LER

- Etik Çalışmayan
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinde Niteliksiz hizmet sunumu
- Hekim Emeğini Sömüren
- İş Güvenliği Uzmanı Emeğini Sömüren
- Dezenformasyon: İşvereni Yanlış Bilgilendiren

KIRMIZI IŞIK: DUR

KIRMIZI OSGB NEDİR ?

KIRMIZI OSGB KİRİTERLERİ:

6 kriterden herhangi birinin bulunması yeterlidir;

1. Etik çalışmamak
2. İşçi sağlığı ve güvenliğinde niteliksiz hizmet sunumu
3. İşvereni dezenformasyon- yanlış bilgilendirme
4. İşyeri hekimi- İş güvenliği uzmanı emeğini sömürmek
5. İşyeri almak için İşyeri hekimi- İş güvenliği uzmanı işten çıkarılmasına neden olmak
6. İşyeri hekimi- İş güvenliği uzmanı çalışan işyerlerine bilerek- isteyerek teklif vermek

KIRMIZI OSGB FAALİYETLERİ:

DEZENFORMASYON

İŞVERENİ; İş Sağlığı ve İş Güvenliği Konularında;

- Bilgiyi çarpıtma
- Bilgiyi tahrif etme
- Yanlış bilgilendirme

- İşverene teklif verme aşamasında
- Reklam yapma aşamasında
- İş aldıktan sonra

DEZENFORMASYON ÖRNEKLERİ

- REÇETE YAZMA KONUSU:

Bünyenizde hekim çalıştırmayın çünkü onlar reçete yazamayacaklar sadece OSGB hekimleri reçete yazabilecek...

- RİSK ANALİZİ KONUSU:

Sadece OSGBler risk analizi yapabilir....

- CEZALAR KAPIDA:

OSGB den hizmet almazsanız milyarlarca liralık cezalar hemen kesilecek....

ZORAKİ OSGB CİLER:

İstemedikleri halde ortamın isteği veya dayatması ile zorunlu olarak OSGB kuran iş sağlığı ve güvenliği çalışanlarına ZORAKİ OSGBciler denmektedir.

- Çalıştığı işverenin isteği veya dayatması ile kuranlar
- İşten çıkarılma kaygısı ile önceden kuranlar
- Bulunduğu ortamda OSGB dışında çalışma olanağı bulamayıp kuranlar